

Forord

Fra Venedigs ghetto.

Det er i år 500 år siden, at ghettoen i Venedig blev etableret. Det markeres med bøger, artikler, konferencer, skuespil og meget andet verden over og især i Venedig. Jubilæet er heller ikke gået dette års Rambam forbi, som bringer fire artikler inspireret af 500-året for den venetianske ghetto:

Michael Harbsmeier har skrevet om Jens Baggesens *Labyrinten*, ikke kun om Jødegaden i Frankfurt, men også om det forudgående besøg i Hamburg. Selv om dette emne er behandlet adskillige gange tidligere i litteraturhistorien, er det stadig tankevækkende at læse om Baggesens splittede følelser ved mødet med mennesker, der umiddelbart forekommer ham så fremmede, men som han får større forståelse for ved nærmere bekendtskab. Et forløb, der nok kan give associationer til nutidens debat om indvandring. Michael Harbsmeier baserer sin artikel på Henrik Blichers nye, kommenterede udgave af Baggesens rejseberetning.

Cecilie Speggers Schrøder Simonsen har skrevet om den jødiske ghetto som kulturelt rum, et emne som beskæftigede en række både kendte og mindre kendte forfattere i 1800-tallet. Cecilies artikel viser eksempler herpå.

Jakob Egholm Feldt har skrevet om ghettoen som "Heimat", en artikel som særligt beskæftiger sig med Max Nordau og hans rolle i den tidlige zionisme, herunder hans opgør med ghettomentaliteten. Næppe mange i Danmark har i dag noget særligt kendskab til denne betydningsfulde forfatter. Det rådes der bod på med denne artikel.

Selv har jeg skrevet om jødernes bosætningsmønstre i 1700-tallets København. Selv om der aldrig var en ghetto i København, er det alligevel ganske tydeligt, at de jøder, der dengang bosatte sig i København, helt overvejende bosatte sig, hvor der i forvejen boede andre jøder.

Dette års *Rambam* rummer artikler om mange andre emner og viser således – også i år – mangfoldigheden i dansk jødisk historie.

Christian Mondrup har skrevet en biografi om en i dag ukendt dansk jødisk komponist, Georg Gerson. Han døde ung (ligesom Mozart), men selvom han ikke blev særligt kendt, var hans musik dog spillet i datiden. Christian Mondrups artikel vil forhåbentlig bidrage til at trække ham ud af glemslen.

Inge Bucka Mejlhede har skrevet en artikel om jødiske skydebrødre baseret på den bog om samme emne, som hun har skrevet sammen med Signe Bergmann Larsen. Artiklen er ikke mindst smukt illustreret med fotos af skydeskiver fra en række af disse skydebrødre.

Besættelsestiden har givet anledning til utallige artikler. Dette års *Rambam* bringer to:

Jacob Halvas Bjerre har skrevet om Alice, som er en af de mange personskæbner han stødte på, da han gennemgik Udenrigsministeriets arkivalier fra besættelsestiden, som igen blev til hans bog *Udsigt til forfølgelse*, anmeldt i sidste års *Rambam*.

Louise Olsen har skrevet historiespeciale om konflikter i det jødiske samfund under besættelsestiden og umiddelbart derefter. Hun har til *Rambam* skrevet en artikel baseret på specialet.

Magnus Panduro Juhl har udarbejdet statistikker om jødiske studenter sat i relation til samtlige studenter med 25 års mellemrum i 1800-tallets København og knyttet kommentarer hertil.

Morten Thing gennemgår vittigheder om jøder i danske vittighedsblade i perioden 1840-1890. Dengang var det helt *comme il faut* at bringe dem i respekterede blade som det konservative *Punch* og det socialdemokratiske *Ravnen* trods deres åbenlyst antisemitiske indhold. Så man kan roligt fastslå, at begrebet ”politisk korrekthed” i dag omfatter et væsentligt smallere ordforråd.

Endelig har Anna Svenson skrevet om Henri Nathansens tragiske endeligt. Det er ej heller et nyt emne, men i artiklen sættes hans selvmord ind i en familiemæssig og tidsmæssig sammenhæng.

Der er også et par anmeldelser. Alt i alt er dette års udgave ca. 50 % større end sidste år.

God læselyst!

Allan Falk
(ansvarshavende redaktør)
Januar 2017